

Rott József

...AHOL RENDŐR LÖVÖLDÖZ*

A^{PA} tengeri rákot, libamájat és kaviárt pakolt a kosarába, ha anya meggondolatlanul leküldte a boltba tejért. A színéért, szagáért éppúgy belehabarodott valamibe, akár a csomagolásért, tapintásáért. Kínai gombát, mézespusedlit, sósmogyorót, köményes süteményt, halkonzervet és francia konyakot egyaránt birtokolni akart. Jött haza degeszre tömött szatyrokkal, átszellemülten, ruganyos léptekkel, képzeletben vágott szemű kínaiakkal vénesítette be a villamosokat, riksának látta a fagyaltos triciklijét, a parkon átvágva cseres képpű, puttonyos narancsszedőkhöz igazította lépteit, a bérházak között hajlongó, szakállas müezzín üvöltését hallotta visszhangozni; valójában parkmunkások gyűjtötték kosárba az eldobált szemetet, az emeleti ablakból pedig a házmesterné szólongatta a csipás macskáját.

A konyhában fölszaggatta a papírdobozokat, zörgött, zizegett a celofán aranygyűrűs, szőrös kézfeje szorításában, ropogtatta a kekszket és nyelte rágatlanul a ragacsos, csöpögő ananászszeleteket, anyja a falig hátrált, halántékán vészesen lüktetett egy halványkék ér. Apa a konzervnyitóval mesterkedett, majonézt öntött a halra, harsány illatorgia fogadta Kenéznet, az otthonkában, fapapucsban átkorogó szomszédasszonyt. Apa fáradhatatlanul viccelődött, pukkanós cukorkát kínált körbe, és az asszonyok fenekét paskolta, akik már közös tányérból villázták vele a gombasalátát, vihogtak, apa bort töltött a poharakba.

Az egyik őszőn fél disznókat árultak a téren egy nyitott ajtajú hűtőkocsiból. Apa nézte, nézte az ablakból, hogyan birkóznak a henteslegények az irdatlan hústömeggel, s hogyan nyüzsgi körbe őket a felajzott, egymásra licitaló jó nép a pénztárcáját markolászva. Megkérte anyát, szorítson helyet a fagyasztószekrényben, és fogta az esernyőjét, mert füstszürke fellegek gyülekeztek a telep fölött. Még ki

* Részlet a *Pengeélen és pellenyéren* címmel készülő regényből.

sem lépett a lépcsőházból, eleredt az eső, a henteslegények becsapták a súlyos fémajtókat, a hajukról csöpögött az esővíz, és fölkapaszkodtak a vezetőfülkébe.

Kigyúltak az utcai lámpák, a kereszteződésekben beállt a forgalom, türelmüket veszített buszsofőrök túlköltek a szenvtelenül áradó kocsisorra. A gyalogosok szaporára fogták léptüket, s föl-fölemelve az esernyőt vagy oldalt hajolva kerülgették egymást, kézzől kézre adták az üzletek és lépcsőházak kilincseit: sehol egy ráérős ember.

Anya sötétbarna özszemét lassan eluralta a kétségbeesés, ám a hangja, csodálatos módon még nem csuklott el. Hosszas telefonálgatás után végre megvallotta neki az egyik kolléganője, hogy látta apát fölszállni a pesti gyorsra egy üveg borral a hóna alatt, ám az ottani ismerősök még órák múlva sem tudtak felőle.

Anya az elkövetkezendő napokban nyitott fürdőszobaajtónál mosakodott, hogy azonnal meghallja a telefon csörrenését vagy a kulcsfordulását a zárban, éjszakánként nem aludt, a haja lógott, a körmén megpikkelyesedett a lakk. Szüntelenül tett-vett, ám csak fokozta vele a fölfordulást; a ránk száradt kenyeret ettük, és szóltanul kerülgettük egymást.

Harmadnap délután drótozott a bakonybéli nagybátyám, hogy apa betoppant hozzájuk, megevett három tányér levest feketére borsozva, tíz tojásból rántottát, majd megmosdott, és alsóruhát váltott.

– Most? – anyának végre volt oka sikítani. – Hol van?!

– A kutyát trenírozza az udvaron.

– Szólj neki!

– Helyes ez, Irmuska?

– Hallani akarom.

Rá akart gyújtani, ám a gyufa eltörött, és beleégett a szoknyájába. Közben Iván nagybátyám visszatért a készülékhez, mert anya ismét felvísított.

– Letagadod?!

– Mit gondolsz? Elment... Füst... Ismerned kéne a férjedet.

– Hallom, hogy tutul a kutya!

– A kaput kaparásza, teljesen megbolondította azt is.

Este ismét csörgött a telefon. Hamar fölkaptam. Iván bácsi bol-dogan göcögött.

– Apádat itt tartotta az indonéz film, amit a moziban adnak. Pompás csöcsöket mutogatnak benne!

Elképzelttem, hogy a sártengert keresztülszelő, repedezett járda miképp vezeti el apát a moziba. A bejáratnál magányos platán terebélyesedik, így őszönte szomorúra csupaszkodott ágakkal nyújtózkozik a tetőcserepek felé, a bekalickázott plakátokat sárgás lámpafény ragyogja be. Rágógumizó, hosszú hajú fiatalok duruzsolnak az előcsarnokban, odébb a fölkent nagyságák várakoznak az ajtónyitásra, mint Gégény tanító felesége meg a szíjas testű, besütött hajú zenetanárnő, aki a lányába karolva imbolyog túsarkú cipellőjében a pénztárhoz, vastag, fekete szőrzetét a lábszárára tapasztja a nylonharisnya. Körömheggyel meggyötört pattanásoktól vörös lánya visszakacsint a srácokra. Azt mondják róla, a második találkán már olyan odaadóan furulyázik, hogy életed végéig kénytelen leszel elfeledni a dallamot. A srácok bódultan kerülgetik, majd betódulva a homályos vetítőterembe, megmarkolásszák a fenekét.

Mintha a sötétség sajátja lenne, markáns jelleget ölt a cipőkrém-, parfüm- és veritékszag, recsegnek a székek. Baronic, a pálinkafőzdét és szikvízárudát is csődbe juttatott mozigépész cigarettázva komázik a gépházba beköszönő ismerősökkel, s csak a tüntető füttyszóra indítja el a filmet. A zsöllyesorban villámokat szór a zenetanárnő szemé, és néhány haragos szisszenéssel véget vet az éledő románcoknak.

A film rendszerint ronggyá nézve érkezik meg a faluba, a kép foltos és homályos, döngnek a dobhártyák a hangerőtől, az elsősorban fetrengő farmeros, szimatszatyros brancs így is túlnyeríti a csattanókat.

Anya megjött a kórházból, és rávetődött a telefonra.

– Iván! Tudni akarom, mi van Szilárdal!

– Én is, Irmuska.

– Csak ne szellemeskedj! Add Gizát!

Rágyújtott, alkudozott, elcsuklott a hangja, mindamellet kiadta az útját a bókola benyitó házmesternek. Ettől javult az önbecsülése, újra pörölt és köhögött, gomolygott a füst a kredenc felé, blöffölt és fenyegetőzött. Giza néném, aki nyáron meztélláb, telente bakancsban jár, és kacsatöméssel, piacozással teremti elő a villanyszámlára meg a kenyérre valót, szabadkozott, megpróbálta fölébreszteni anyában a gyanút, hátha mégsem ők a felelősök mindenért, ám anya lehurrogtá.

– Mit keres éjszaka az utcán?!

– Kilenc óra sincs, Irmuska.

– Ne oktass, itt ketyeg a vekker az orrom előtt! Teremtsétek elő Szilárdot!

És Iván nagybátyám kalapot nyomott a fejébe.

Anya szellőztetett, a sarki abc előtt az inasok éppen lelakatolták a kézikocsik hosszú, csillogó sorát, a presszó előtt taxik gyülekeztek, a forgalom alábbhagyott, a liftajtót se csapkodták már a hazatérő szomszédok, a falakon átszűrődött a sorozatfilm zenéje.

Csörömpölt a telefon.

– Giza! Te vagy?! Giza!

– Nem beszél veled Giza – harsogta Iván bácsi. – Az előbb hívtam ki hozzá a körzeti orvost. Sokba kerül nekünk ez a kis kiruccanás.

– Mi van Szilárddal?!

– Az agronómussal, a párttitkárral meg Jezsek főtörzzsel kártyázik a tsz-irodán. Ezek összejátszanak ellene, mert egy vasa sincs. Tőlem kért kölcsön.

– Aadtál?! – döbrent meg anya.

Lecsapta a kagylót, de már tárcsázott is lázasan, csakhogy közben foglalt lett a vonal. Éjfélkor jelentkezett be ismét a nagybácsi.

– Megfordult a szerencse – hadarta áradó boldogsággal. – Szilárd harmadszor mondta be a piros negyvenszáz ulti terített durchmarcot, azok meg a gatyát gombolják le magukról. Bömböl a rádió, fölváltva itatják, de nem változik a lapjárás.

– Mi ez a durrogás, Iván?

Nagybátyám kinézett az utcára.

– Jezsek főtörzs lödöz a levegőbe.

Anya fölnevetett.

– Nincs komoly baj, ahol a rendőr lövöldöz.

Ha jól emlékszem, ötödnappal tért haza piszkos ingnyakkal, eltaposott cipőben. Kacsaringós útjába még belefért egy Balaton-parti kitérő pezsgős vacsorával; egyébként a kiruccanás e részt fedte be legvastagabban az út pora. Az esernyőjét, karóráját eladta, hogy fedezze általa az útiköltséget, melyben benne foglaltatott a büfékocsiban elfogyasztott töménytelen sör. Csuda vidám volt, és nem győzte magasztalni a félrelökött ebédmaradékot.

Belőlem, ilyen atyai háttérrel, már-már szégyen bevallani, hiányzott a vonzalom a kunsztokhoz. Kielégített a vizsgálódás, és az észrevétlenség öröme.

Hajnalonta ki se kellett nyitnom a szemem, hogy magam előtt lássam a megelevenedő telepet; a lámpaostorok alatt megszürikült papírszemétre és eltaposott cigarettacsutkákra esik a fény, a panelfalakhoz, bokrokhoz tapadó homályból kibontakozik a helyi járatú busz, fékez a húgyszagú várónál, és kivágódik az ajtaja.

Csöpi fater, a morózus vagyonőr elpöcköli a csikket, és borostás, kialvatlanságtól elnyújt ábrázattal, elsőként kapaszkodik föl a lépcsőre. Csak az érkezés sorrendjében, dünnögi, én már hazafelé tartok, amikor mások ébrednek. Mögötte a bögyös Velezné nyomul be a huzatos utastérbe, valamint Bojás Zolka, kimelegedve a futástól, akit a napokban vettek föl a ligeti pékségbe, ám hamarosan onnan is kiteszik a szűrét. Minek is hát sietni?

Lackner Guszti a garázs előtt járhatja a robogóját, bukósisakja horpadtan lóg a kormányon. Még visszanez az ablakra, int a feleségének, aki kiált valamit, ám ő nem érti a berregéstől. Szepeginé vászon ujjasban kísérgeti a tacsókójukat, bedübben a lépcsőházajtó Kajla Kis Rudi mögött, a kutya rémülten felugat, Szepeginé lehajolva csitítja, micsoda emberek, micsoda emberek; én meg visszaszendergek, és nem tudom, láttam-e vagy csak álmodtam az egészet.

A parketta recsegésére ocsúdodom, s mielőtt anya megszólítana, ásítva mondom, hogy oké, kelek. A rádió a fél hetes híreket sorolja: árdrágulás, balesetek, valamelyik színészmatuzsálem kimúlt, ez jó, mert megismétlik a filmjeit, egy afrikai diktátor szintén földobta a tutyit, ez is jó, mert mától fél marékkal több rizst kapnak a bennszülöttek. A bemozdó nevét nem, a szentelen hangját viszont ismerem: a sugallja a reggelek nyomott hangulatát, hacsak az ember belé nem fojtja a szuszt a készülékbe.

A presszó előtt várakozó hawaii inges taxis szendvicset harapdál papírzacskóból, a megállóban lökdösődés támad, a busz indexel, és kikanyarodik a főútra. A panelházak hosszú, tömör árnyékot vetnek a kanyarra és a parkban megbúvó zöldegboltra. Anyát látom a járdára tett ládákból válogatva; csak néhány szem almát vesz, mert szentül hiszi, hogy másnapra mind megrohadna. Esetleg megtöppedne, szokta mondogatni apa, akár egy hindu szerzetes feje, idővel, de a sok vegyszerezéstől talán a fáját is túlélné.

Pénzcsináló Jakab, aki legalább olyan ismert a környéken, mint a vegyi üzem igazgatója meg Stanszky, a középcsatárunk, hétrét görnyedve bukkan elő az óvoda kerítését kísérő rekettyésből, szutykos, ősz szakálla rálóg a zubbonyára, rozoga kordéján hullámpapírköteget

húz. A bolt sarkánál pálinkázó építőmunkások nevetgélve köszöntik, Jakob hunyorog a napfényben, és az állát dörzsöli.

– Igyekezz, mert a Pénzcsinálónak leszel a kollégája, ha ilyen élhetetlen vagy – hallom apától pendelyes korom óta.

– Itt fogsz görcsölni a kézikocsival, és öltre mentek majd a levedlett lábbelikért.

(Bárka, 2002/1.)